

*Jámbor Ildikó*

## Dohnál Tibor keze nyoma

Az idén nyolcvanesztendő lesz az Egerben élő képzőművész. A nyár közepén szülővárosában, Cegléden nyílt retrospektív kiállítása volt, a közeli napokban pedig december 2-án a születésnapjához kapcsolódóan két tanítványának tárlatát rendezgeti, ahol az ő munkáiból is megtekinthetünk néhányat.

Dohnál Tibor mindig is egy mentoráló művész volt. Több évtizedes ismeretsegünk Egerben úgy kezdődött, hogy a megye településeinek képzőművészeti eseményeit mentünk előkészíteni, zsűrizni a megyei tanács megbízásából. Kiváló művészek ismeretségét köszönhetem ennek az időszaknak. Az amatőr művészek munkáit Nagy Ernővel, s gyakorta Dohnál Tiborral, Magyar Istvánnal, Herczeg Istvánnal válogattuk.

Dohnál alapos művészettörténeti tájékozottsága már ekkor szembetűnő volt, nemcsak a keze nyomán születtek emlékezetes alkotások, de ahogyan mondani szokás „fejben is ott volt”, ismerte a kortárs képzőművészeti irányokat, trendeket, s természetesen a külföldi és hazai elődök hagyatékát is. Megvolt az érvrendszer, megvoltak a tájékozódás sarokpontjai. Kezdő kulturális szakemberként, népművelőként sokat tanultam tőle, engem is meggyőzött, s volt, hogy Trabantjával kettesben mentünk egy helyszínre, róttuk a megye kacskaringós útjait, beszélgettünk. A pécsi tudományegyetemen szerezte az esztétikai alapokat, s később tagja lett a Magyar Alkotók Országos Egyesületének, a MAOE-nak, majd rá két évtizedre megteremtette az Európa 24 művészcsoporthoz, melyet, míg egészsége engedte, működtetett, életben tartott.

Dohnál Tibor tájékozódásának, művészetszemléletének alapja mégis az a ceglédi tanyavilág, ahol felnevelkedett. Testközelből ismerte a néplélek gondolatvilágát, tárgyait, Nem is véletlen, hogy azokkal az alkotó művészekkel tartott baráti kapcsolatot, akik hasonló tájékozódással rendelkeztek. Nagy Lászlóval, Sára Sándorral, Kokas Ignáccal, a szobrász Papi Lajossal. A népművészet formavilágával is szimbiózisban volt mindig is, hiszen a gyerekkorát körülvevő tárgyakon, s aztán az elméleti munkákban is megjelent a világfa, az életkerék, az élet teljességét összefoglaló virágmotívumok.

Grafikai munkáinak szimbólumaiban ezek az ősképek jelennek meg. A világteremtő mandala, a teremtett világot jelképező életfa, de mind szubsztanciaként, a művészi sűrítés letisztult darabjaként. Viszonylag kevésszer állított ki önállóan Egerben, de megmozdulásai mindig emlékezetesek voltak. A Gárdonyi-kerti művészlakásokban lakhelyet kapott ösztöndíjas művészek igyekeztek meghálálni a városnak a támogatást. A nyolcvanas években Népkertként aposztrofált Szmre-

csányi Lajos Érsekkert megállító fái, iránymutató oszlopai Dohnál Tibor tervei alapján készültek, – míg csak a fa bírta – évtizedekig köztéri alkotásokként beilleszkedve az egri életbe.

Dohnál egyéb megmozdulásokban is igyekezett egrivé lenni. A kilencvenes években az ő közbenjárására került Egerbe Kepes György világhírű fotó- és fényművész alkotói hagyatéka, előbb a Vitkovics Házba, majd önálló kiállítóhelyre, a volt Ifúsági Házba, amelyet ma már Kepes Központként ismerünk.

A hetvenes évek világitótorony nagyságú lírikusa, Nagy László (1925–1978) halálának évfordulóján fagyos januárban többször is konferenciát tartott, összehozva az ország legnagyobb szellemi erőit. Az arra érdemesek kitüntetését, elismerését előmozdítva ajánlásokat írt.

Dohnál Tibor meggyökeresedett Egerben. Felesége (a közelmúltban elveszített Szabó Mária) hűséges társa, és alkotótársa is volt egyben. Gyermekai Ada, Imola és Áron pedig táplálkoztak abból a szellemi erőből, alkotói szikrából, amit édesapjuk folyamatosan ébren tartott. A legmesszebbre Áron vitte. Sajnálatosan rövid idő volt számára kiszabva, harminckét évesen, amikor már festőművészi munkája beindult, egri és budapesti kiállításon is megismerhették, egy gyilkos betegség véget vetett életének. Áron kislánya, és a művész menyee szellemileg őrizte és folytatta ezt a hagyatékot. Veszprémben élve folyamatosan tarják a kapcsolatot a nagyapával, s mint a művész mondja, szép reménye van arra, hogy kamaszkorban lévő unokája ezen a művészi pályán halad tovább.

Dohnál Tibornak tanítványa, Dobos Éva kiállításán volt az utolsó nagyobb közszereplése, hetvenéves korában, tíz évvel ezelőtt a Bródy Sándor Könyvtárban megrendezett tárlaton.

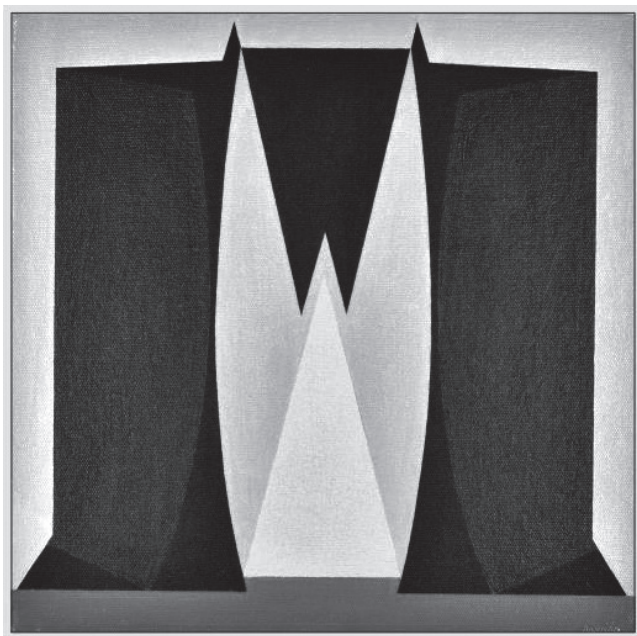
Nagyon fontos számára a művészi szabadság. Ez nem megy ütközések nélkül. Gondoljunk csak bele, 55 év az alkotásban, évtizedek a művészetoktatásban és szervezésben, nyolcvan év a mindennapiságban – mindezekből 45 év Egerben! S a nagy család! Saját munkássága kétszáznál több kollektív és egyéni kiállítás – szinte az egész országban, és szerte Európában. Elévülhetetlen érdeme, hogy a Kepes György gyűjtemény Egerbe kerülhetett. Hihetetlen szívóssággal az Európa 24 akkori elnökeként ő járt el a miniszternél és a köztársasági elnöknél, hogy a kilencvenéves Kepes György magas állami kitüntetésben (Magyar Köztársaság Csillagokkal Ékesített Babérkoszorúja) részesült.

Egerben, 1989-ben rajzakadémiát alapított, rendszeresen korrigált, többször rendezett – saját műtermében és kertjében – szimpóziumot és kiállítást egri és gyermekgyógyászati fiatal tehetségeknek. Műterméből néhány év alatt 8-8 kvalifikált hivatásos művész került ki, köztük saját fia, Dohnál Áron is, akinek meredeken ívelő pályáját derékba törte a halál, de említendő a Gárdonyi-díjas Dobos Éva, vagy éppen a már egyetemi tanár, a gyermekgyógyászati Polgár Botond szobrászművész.

Idén 80. születésnapja ünnepén Detkovics Anikó szobrászművész és Tengely Nóra ékszerművész egri kiállítással kívánja köszönteni a mestert. Kivételes érdem az is, hogy 1989-ben kezdeményezésére alakult meg Egerben az Európa 24 nemzetközi képzőművészeti társaság, mely fölött az Európa Tanács főtitkára, és Magyarország miniszterelnöke vállalt védnökséget. S a világhírű Vasarely is csatlakozott a társasághoz! Ő tiszteletbeli tag lett. Jelentős kiállításait és szimpóziumaikat számos Európai nagyvárosban megrendezték. 1992-ben Dohnál megalapította az Európa 24 nemzeti tagozatát, a Hungária 24-et Kárpát-medencei, nemzetközi rangú művészek részvételével, s a védnökséget maga Habsburg Ottó vállalta. Mind az Európa 24-et, mind a Hungária 24-et egész nemzetünk szempontjából nagyon fontos iniciatívaként méltatta.

Dohnál Tibor alapító tagja és elnökségi tagja lett az ugyancsak Egerben 1999-ben alapított Nemzetközi Kepes Társaságnak, s levezető elnöke volt a nemzetközi fényszimpóziumoknak. Háromszor szervezte meg emblemikus költőnk tiszteletére a Nagy László emlénapokat Kárpát medencei kiválóságaink érdeklődő és aktív részvétele mellett. A Kárpátok Európai Régió kiállításain Dohnál mindig díszvendégként szerepelt. Most 80 évesen is, nagy projekten dolgozik.

Dohnál Tibor keze nyoma kitörölhetetlenül ott van nemcsak a nemzetközi, nemcsak a hazai. hanem az egri kultúrában is.



*Megkésett levél Nagy Lászlónak (1979)*